

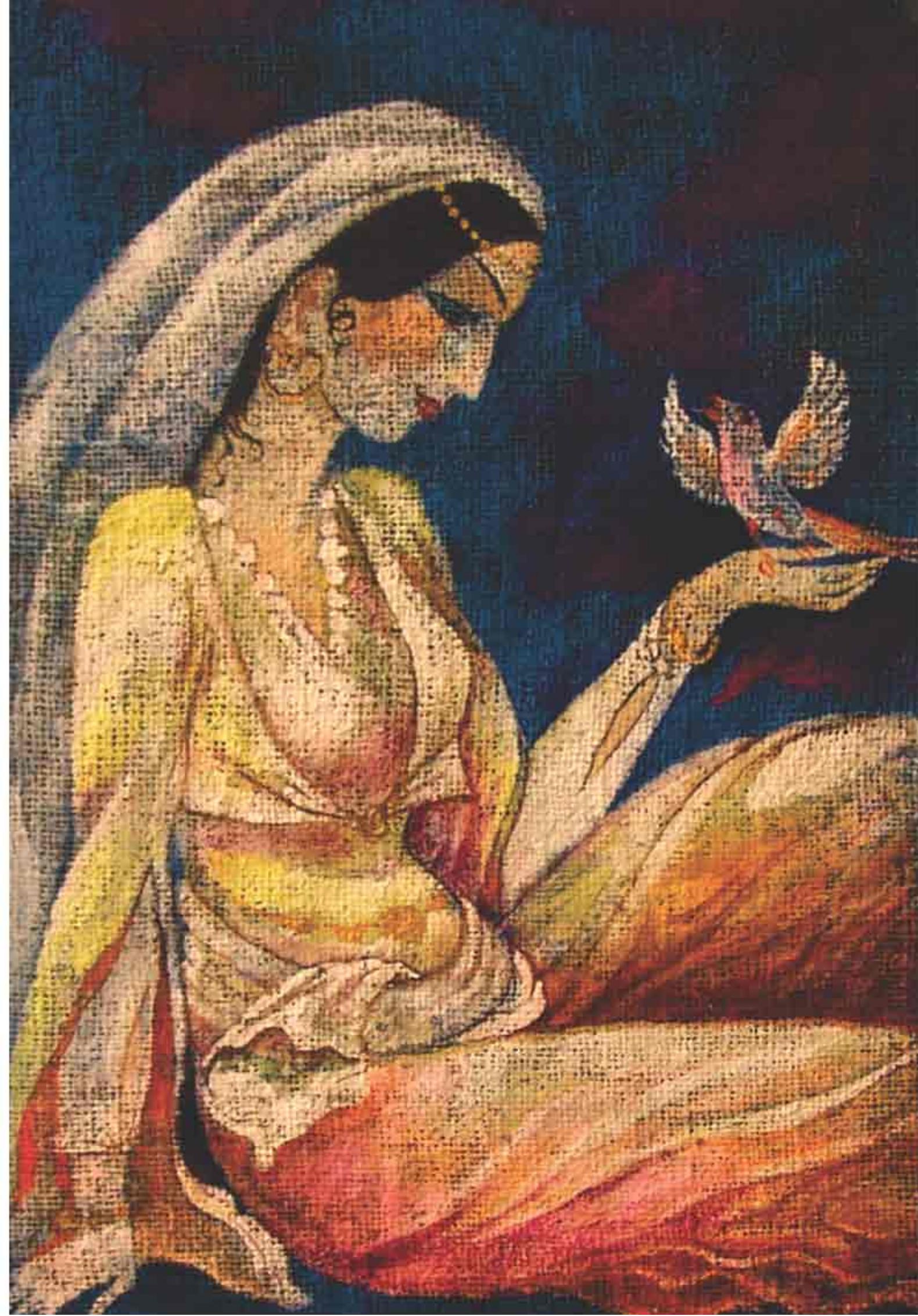
Məhsəti Gəncəvi nəğmələri

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

Məhsəti
Gəncəvi
nəğmələri

Məhsəti Gəncəvi nəğmələri

Məhsəti Gəncəvi rübaилəri

Rafael Hüseynovun

*farscadan
tərcümələrində*

və

Rizvan Sədirxanovun

bəstələrində

Şərq-Qərb
Bakı
2013

Kitab Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Məhsəti Gəncəvinin 900 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında 16 yanvar 2013-cü il tarixli Sərəncamına əsasən nəşr olunur

Ön söz və rübaiların farsadan tərcümələri:

Rafael Hüseynov, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü,
filologiya elmləri doktoru, professor

Musiqi redaktoru:

Kamilla Sədirxanova

Məhsəti Gəncəvi nəğmələri. Bakı, "Şərq-Qərb", 2013

XII əsrin böyük Azərbaycan şairəsi Məhsəti Gəncəvi ədəbiyyat tarixində mahir rübai ustası kimi şöhrət tapmışdır. Bestəkar Rizvan Sədirxanov şairənin Rafael Hüseynov tərəfindən farsadan ana dilimizə poetik tərcümə etdiyi 14 rübaiyə 5 mahni bəstələmişdir. Bu mahnlarda əsas mövzu həyat fəlsəfəsi, məhəbbət, insanın öz böyük arzuları uğrunda mübarizələridir. Not yazıları həm professional ifa, həmçinin musiqi məktəblərinin öyrənciləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Песни Мехсети Гянджеви. Баку, "Шарг-Гарб", 2013

Великая представительница поэзии Азербайджана XII века Мехсети Гянджеви является крупным мастером жанра рубаи. 14 рубаи Мехсети Гянджеви переведённые Рафаэлем Гусейновым с персидского языка на азербайджанский язык впервые легли в основу пяти замечательных песен, созданных, талантливым композитором Ризваном Садырхановым. В этих песнях отразилась тема любви, философия жизни, борьба человека за свои идеалы. Ноты предусмотрены как для профессиональных исполнителей, так и для учащихся музыкальных школ.

Mahsati Ganjavi's songs. Baku, "Sharq-Qarb", 2013

The great representative of poetry Azerbaijan of 12th century Mahsati Ganjavi is a prominent master of a genre of rubai. 14 rubais of Mahsati Ganjavi, translated by Rafael Huseynov from the Persin language on the Azerbaijan language for the first time have laid down in a basis of five excellent songs created by talented composer Rizvan Sadyrkhanov. In these songs arc reflected the theme of love, philosophy of a life, struggle of the person for the ideals. Notes are provided both for professional executors, and for students of musical schools.

Lieder von Mehseti. Baku, "Sharq-Qarb", 2013

Hervorragende Vertreterin der Poesie XII Jh. Aserbaidschans Mehseti Gyandschewi sei eminente Meisterin von Rübai weit und breit berühmt. Talentvoller Komponist Riswan Ssadirchanow komponierte erstmals zu 14 Vierzeilern von Mehseti, übersetzt von Rafael Hüsseynov aus dem Persischen, die herrlichen Lieder. In diesen Liedern sei die Thematik der Lebensphilosophie, Liebe, Kampf des Menschen um die grossen Wünsche widergespiegelt. Die Noten der Lieder sind sowohl für die professionelle Darbietung, als auch für die Schüler der Musikschulen bestimmt.

Les chansons Mahsati Gandjavi. Bakou, "Sharq-Qarb", 2013

Mahsati Gandjavi, grande poétesse d'Azerbaïdjan du XII siècle a obtenu une grande célébrité dans l'histoire de la littérature comme la célèbre maîtresse de rubai. Le compositeur Rizvan Sadirkhanov a composé 5 chansons à 14 rubai de la poétesse traduit du persan en azerbaïdjanaïs par Raphaël Husseynov. Le sujet principal de ces chansons est la philosophie de vie, l'amour et la lutte de l'homme pour ses grands désirs. Les notes sont consacrées à l'interprétation professionnelle ainsi que aux apprenants des écoles de musique.

ISBN 978-9952-32-099-2

© Rafael Hüseynov, 2013
© "Şərq-Qərb" Nəşriyyat Evi, 2013

GÖZƏL MƏHSƏTİNİN YENİ QAYIDIŞI

A

zərbaycan uzunömürlülər diyarıdır. Bu yurdda yaşı yüzü ötüb keçənlər az deyil. Lakin bu torpağın yaşı doqquz yüzü haqlayan Məhsəti Gəncəvi kimi də övladları var. Məhsəti ömrü onun sənət yadigarlarında, həmisiçavən rübai'lərində davam edir. Məhsəti XII yüzillik Azərbaycan şeirinin Nizami Gəncəvi, Xaqani Şirvani, Fələki Şirvani kimi sənət nəhəngləri ilə bir sıradə ulduz kimi parlayır. Onun şeirləri səkkiz yüz il bundan əvvəlki təravətini saxlayır, bu gün də sevilir, yeni-yeni pərəstişkarlar qazanır.

Şairənin ömür yolu haqqında əldə olan məlumatlar azdır. Əsrlər boyu onun haqqında qoşulmuş efsanələr, söyləmələr içərisində tərcümeyi-halının bir çox gerçek cizgiləri unudulub getmişdir.

Məhsəti 1113-cü ildə Gəncədə anadan olub.

Məhsətinin əri Tacəddin Əmir Əhməd də şair idi və "Puri-Xətib", "İbn el-Xətib" təxəllüsü ilə şeirlər yazardı. Məhsətinin bir sıra şeirləri elə Puri-Xətibə həsr edilmişdir. Onların məhəbbət macəraları Cövhərinin qələmə aldığı "Məhsəti və Əmir Əhməd" əsərində əks olunub. Bu əsərin nüsxələri Bakıdakı Əlyazmalar İnstitutunda, Britaniya Muzeyində və Türkiyədəki Carullah Kitabxanasında saxlanılır. Müxtəlif dillərə çevrilərək nəşr edilərsə, bu əsər də məşhur məhəbbət dastanları kimi böyük şöhrət qazana bilər.

Demək olar ki, bütün yaradıcılıq fəaliyyəti Gəncə mühiti ilə bağlı keçən Məhsəti müxtəlif illərdə Bəlx, Mərv, Nişapur kimi şəhərlərə səfərlərdə olmuşdur.

Məhsəti Sultan Məhəmməd və onun oğlu Müqisəddin II Mahmud dövründə şair kimi şöhrətlənmiş, sonralar Mərvə səfəri zamanı bir qonaq kimi Sultan Səncər sarayına da dəvət olunmuşdu. Bu haqda Fəridəddin Əttarın "İlahinamə"sində, Dövlətşah Səmərqəndinin "Təzkirət üş-süəra"nda məlumatlar var.

Məhsəti hərdən saraya dəvət edilsə də, poetik yadigarlarının mövzu və ideya istiqamətinin, obrazlar sisteminin açıqca göstərdiyi kimi, əsl xalq sənətkarı, el şairi tək tənmişdir.

Orta əsr müəlliflərindən Şəmsəddin Qeys ər-Razi, Həmdullah Qəzvini, Əmin Əhməd Razi Məhsətinin şairlik istedadını yüksək qiymətləndirmiş, onu mahir rübaiçı saymışlar. Rübai Şərq şeirinin ən populyar janrlarından biri kimi daim sevilib. Ən əlvan mövzular dairəsini əhatə edən rübai VIII əsrənən başlayaraq indiyədək yazılır və Yaxın-Orta Şərqdə son 13 əsr boyunca az şair tapılar ki, rübaiçilikdə qələmini sınamasın. Lakin bu əngin rübai dənizində ən böyük şöhrətlər iki şairə qismət olmuş, onlar ən üstün rübai ustası sayılmışlar: Ömər Xəyyam və Məhsəti Gəncəvi!

Məhsəti bir çox müasirləri ilə yaradıcılıq əlaqəsi saxlamış, onun Ədib Sabir Tirmizi ilə mənzum məktublaşmasından bəzi parçalar günümüzə qədər gəlib çatmışdır.

Məhsəti XII yüzilliyin sonlarında vəfat etmiş və Gəncədə dəfn edilmişdir.

Azərbaycan ədəbiyyatı tarixindəki ilk böyük qadın şair olan Məhsəti elə öz dövründə Rəziyyə Gəncəvi, Doxtəre-Salar, Doxtəre-Xətib, Doxtəre-Səti, Doxtəre-Həkim Gavə kimi şairlərimizin yetişməsinin də əsas səbəbkarlarından olmuşdur.

Məhsəti irsi hələ ki tam halda bəlli deyil. Avtoqrafi günümüzə gəlib çatmayıb. Şeirləri müxtəlif əlyazmaların, təzkirələrin, şeir toplularının səhifələrinə səpələnib. İndi elmə Məhsətinin 300-dən artıq rübaisi, bir neçə qitəsi və qəzəli məlumdur. Təbii ki, bu, uzun ömür yaşamış və bütün ömrü boyu da yaradıcılıqla məşğul olmuş Məhsətinin poetik ırsinin kiçik bir hissəsidir.

Zaman ötdükçə Xəyyam, Xaqani, Kəmaləddin İsmayıllı və digər şairlərin rübai'ləri ilə Məhsəti dördlükləri qarışmış, gah da Məhsəti şeirləri ayrı-ayrı şairlərin "Divan"larına qoşulmuşdur.

Məhsəti məhəbbət şairi idi. Onun rübai'lərində saf məhəbbətlə dolu kövrək bir ürək çırpinır. Şair oxucusunu həyatdan, dünyanın gözəlliklərindən zövq almağa səsləyir.

İnsan, onun sevgisi, duyguları, arzuları, pak əməlləri şairənin lirik novellaları xatirladan rübai'lərində əks-sədalanıb.

İntibah şəhəri Gəncənin sakini olan Məhsətinin böyük silsilə rübai'lərinin qəhrəmanları sənət və peşə sahibləridir. Bu sadə adamların iş-güçünü böyük məhəbbətlə qələmə alan Məhsəti Şərq ədəbiyyatında bürgerliyin ilk tərənnümçülərindən, əsnaf ədəbiyyatının ən parlaq nəğməkarlarından biri kimi söz tariximizdə yaşamaqdadır.

Məhsəti rübai'lərində özünəməxsus bir fəlsəfi sanbal var. Şairənin insan, insan taleyi, zaman haqqındaki düşüncələri də zərif misralara çevirilib.

Məhsəti Şərq ədəbiyyatında azadfikirliliyin ilk elçilərindəndir. O, rübai'lərində zəmanəsinin ən həssas ictimai-siyasi qayğılarını təsvir etmiş, ədalətsizliyi, riyakarlığı, bərabərsizliyi, dövrün qüsurlarını qamçılamışdır.

Azərbaycan şairləri Məhsəti haqqında onlarca şeir qoşmuş, poemalar, pyeslər yazımışlar.

Gəncədə – şairənin ata-baba yurdunda Məhsəti Muzeyi yaradılmış, şəhərdəki Pedaqoji Texnikuma onun adı verilmişdir. Bakıdakı Gənc Şahmatçılar Klubu da Azərbaycanın ilk məşhur şahmatçı qadını Məhsətinin adını daşıyır.

Azərbaycanda Məhsəti şeirləri döñə-döñə nəşr edilib.

Ata-analar böyük şairənin xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq qızlarına Məhsəti adı verirlər. İndi Azərbaycanda Məhsəti çağırılan yüzlərcə qız var və onların arasında şairələr də az deyil.

“Məhsəti” böyük şairənin təxəllişidir. Onun əsl adı Mənicə olub. “Məhsəti” sözünün mənası “Ay xanım”, “Xanımlar xanımı” deməkdir. Böyük xanım Məhsətinin, xanımlar xanımı Məhsətinin solmaz şeirlərinin necə heyranlıqla, necə qaynar sevgilərlə qarşılandığını hələ XII yüzildə dahi Nizami Gəncəvi “Xosrov və Şirin”də təsdiqləyirdi. Bütün başqa qənaətləri kimi, Nizaminin bu müşahidəsinin də danılmaz həqiqəti ifadə etdiyini arxada qalan yüzillər sübuta yetirib. Məhsəti rübai'ləri XXI əsrə gəlib yetişib və bu gün də milyonlarla insanı heyran qoymaqdadır.

Tarixi mənbələr Məhsətinin simaca çox gözəl olduğunu yazar, bunu elə şairə özü də rübai'lərində dile getirir:

*Məhsətiyəm, mənəm gözəllər şah
Xorasanla İraq hüsnum məddahı.*

Orta əsr mənbələri Məhsətinin həm də yaxşı müsiqiçi olduğunu, məharətlə ud çaldığını, məlahətli avazla şərqlər oxuduğunu xəbər verir.

Qocalmayan gözəl Məhsətinin özü kimi gözəl və qocalmaz olan rübai'ləri sənətsevərlərlə yeni görüşə gəlib. Məhsəti rübai'ləri nəğmələr silsiləsinə çevrilərək bu gün – üçüncü minillikdə dünyani dolaşmaq üçün təzədən qanad açır.

Məhsəti şeirlərinə bu qanadı verən istedadlı bəstəkar Rizvan Sədirxanovdur. Nə qədər təəccübülu olsa da, ilk dəfədir ki, Məhsəti şeirlərinə belə səxavətlə mahnilər qoşulur. Mən inanıram ki, Rizvanın Məhsəti rübai'lərinə bəstələdiyi bu dəyərli nəğmələr silsiləsi ölkə-ölkə gəzəcək, Məhsətinin sevgisini bir daha saysız-hesabsız ürəklərə çatdıracaq və saysız-hesabsız ürəklərdə də Məhsətiyə yeni sevgilər oyadacaq.

Məhsəti dünən də sevilib, bu gün də sevilir və bu sevgi Məhsəti rübai'lərinin ömrü qədər uzun olacaq...

Rafael Hüseynov

A

НОВОЕ ВОЗВРАЩЕНИЕ ПРЕКРАСНОЙ МЕХСЕТИ

зербайджан – страна долгожителей. Здесь немало тех, возраст которых перевалил за сто лет. Но эта земля породила и такую дочь как Мехсети Гянджеви, возраст которой достиг девятысот лет. Жизнь Мехсети продолжается в её вечно юной поэзии-рубаи, в её бессмертном поэтическом наследии. В поэзии Азербайджана XII века Мехсети блестает как звезда наряду с такими корифеями, как Низами Гянджеви, Хагани Ширвани, Фелки Ширвани... Её стихи сохранили свою прелесть, как и девять веков назад, любимы сегодня и завоёзывают всё больше поклонников.

Очень мало информации о жизненном пути поэтессы. Легенды, рассказы, созданные о ней, стёрли много реальных черт её биографии.

Мехсети родилась в 1113 году в Гяндже. Поэтесса Мехсети вместе с тем была прекрасным знатоком и теоретиком исполнителем музыки, шахматистом. Она прославилась в литературе Востока как великий мастер рубаи наряду с Хайямом. Супруг Мехсети Таджеддин Амир Ахмед также был поэтом и писал стихи под псевдонимом “Пури-Хатиб”, “Ибн-аль-Хатиб”. Многие стихи поэтессы посвящены ему.

История любви этих замечательных людей нашла своё отражение в произведении Джевхери “Мехсети и Амир Ахмед”. Копии рукописи этого произведения хранятся в Баку – Республиканском Институте Рукописей, в Британском Музее и в библиотеке Джаруллах Турции. Перевод и публикация этого произведения необходимы. Оно обогатило бы ряды известных дастанов о любви и завоевало бы широкую славу. Весь её творческий путь прошёл в Гяндже, но она совершила так же путешествия в такие известные города – центры поэзии и культуры, как Балх, Мерв, Нишапур...

Мехсети прославилась как поэт в эпоху Султана Мухаммеда и его сына Мугиседдина Махмуда II. Она была приглашена также во дворец Султана Санджара. Об этом есть информация в “Илахинаме” великого суфийского поэта Фаридаудина Аттара и “Тезкирет уш-шуара” известного антологиста Довлатшаха Самарканди.

Мехсети приглашали во дворец, но как показывает содержание, идеальная направленность, образная система её наследия, поэтесса прославилась в первую очередь именно как настоящий народный поэт.

Авторы средневековья Шамседдин Гейс ар-Рази, Хамдуллах Газвини, Амир Ахмед Рази высоко ценили поэтический талант Мехсети, считали её мастером рубаи. Рубаи всегда выделялся как один из самых популярных жанров поэзии Востока. Жанр рубаи, берущий начало с VIII века и охватывающий самый широкий, многообразный круг тем, продолжает развиваться по сей день и за последние XIII веков не найдется ни одного поэта Ближнего и Среднего Востока, который не попробовал бы перо в этом жанре.

Но в этом величественном океане рубаи самая высокая слава пришла на долю двух поэтов: они стали самыми лучшими мастерами рубаи: Омар Хайям и Мехсети Гянджеви.

Мехсети поддерживала творческие связи со многими современниками, её поэтическая переписка с Адибом Сабиром Тирмизи в некоторых фрагментах дошла до нас.

Мехсети отошла в вечность в конце XII века и погребена в Гяндже.

Будучи первой великой поэтессой в истории литературы Азербайджана, Мехсети способствовала появлению плеяды поэтесс Разийе Гянджеви, Дохтаре-Салар, Дохтаре-Хатиб, Дохтаре-Хеким Гяве...

Творческое наследие Мехсети пока не известно во всей полноте. Её автографы пока не найдены, стихи её рассыпаны по разным рукописям, тезкире, страницам сборников. Сейчас известны более 300 рубаи, несколько касыд и газелей. Естественно, что это является лишь небольшой частью огромного поэтического наследия мастера, всю свою долгую жизнь посвятившего творчеству.

Со временем четверостишья Мехсети смешались со стихами-рубаи Хайяма, Хагани, Санайи, Кемаледдина Исмаила и вошли в “Диваны” разных поэтов.

Мехсети была поэтом любви. В её стихах-рубаи трепещет нежное, хрупкое сердце, полное непорочной любви. Поэт приглашает своего читателя наслаждаться жизнью, её красотами. В лирических новеллах поэта звучала тема человека, его любви, чувств, желаний, положительных деяний.

Героями циклов рубаи Мехсети, жительницы ренессансного города Гянджи, являются ремесленники и представители разных профессий. Мехсети, с большой любовью воспроизводившая жизнь и труд простых людей, является основоположником бюргерской поэзии в литературе Востока.

В рубаи Мехсети присутствует своеобразная философская глубина. Мысли и думы поэтессы о человеке, его судьбе, о времени воплотились в нежных строках.

Мехсети является одной из первых провозвестниц свободомыслия в литературе Востока. В своих рубаи она смело поднимала социальные проблемы, бичевала несправедливость, недостатки времени.

Поэты Азербайджана создали о Мехсети десятки стихотворений, поэм, пьес. На родине Мехсети, в Гяндже создан Музей поэта, её именем назван педагогический техникум города.

Клуб молодых шахматистов Баку также назван именем первой прославленной женщины-шахматистки Азербайджана – именем Мехсети. Произведения Мехсети многократно печатаются в Азербайджане. В честь великого поэта родители называют любимых дочерей её именем. Сейчас в Азербайджане сотни девушек носят имя Мехсети и среди них немало занимающихся поэзией.

“Мехсети” – псевдоним великой поэтессы. Её настоящее имя “Менидже”. Значение слова “Мехсети” – “Великая ханум (госпожа)”, “Госпожа Луна”, “Царица цариц”. О том, как стихи Великой ханум, Царицы Цариц Мехсети восторженно воспринимались встречаются в XII веке писал гениальный Низами Гянджеви в поэме “Хосров и Ширин”. Неопровергимая истина правоты наблюдений Низами, как и все его суждения подтверждались последующими столетиями.

Рубаи Мехсети дошли до XXI века и сегодня покоряют миллионы людей. Исторические источники пишут о красоте облика Мехсети, это подтверждают и стихи поэта:

*Я Мехсети, прекрасных дам царица я,
В Ираке, Хорасане известна красота моя.*

Средневековые источники сообщают, что Мехсети была прекрасным музыкантом, виртуозно играла на уде, пела приятным голосом песни.

Вечно молодые и прекрасные, как сама Мехсети, её рубаи явились на встречу с любителями искусства.

Рубаи Мехсети, превращаясь в цикл песен и романсов, сегодня – в третьем тысячелетии – снова возносятся ввысь, чтобы объять вселенную.

Эти крылья, возносящие стихи Мехсети до небес, даны талантливым композитором Ризваном Садирхановым. Как ни странно, впервые стихи Мехсети так щедро переложены на музыку. Верю, что цикл прекрасных песен Ризвана на слова рубаи Мехсети обойдёт весь мир, ещё и ещё раз доведёт любовь Мехсети до бесчисленных сердец, многократно возбудит в них любовь к Мехсети.

Мехсети любили и в прошлом, её любят и сегодня. Любовь к Мехсети будет долгой, как долг и возраст её рубаи.

Рафаэль Гусейнов

A

THE NEW RETURN OF BEAUTIFUL MAHSATI

zerbaijan is the land of longevity. One can meet a great number of this land men whose age are over hundred. But this land has a daughter as Mahsati Ganjavi whose age is over 900 years. Mahsati's life is surviving in her immortal poetry and ever fresh rubai. The poetry of Mahsati is shining as a star on the same altitude of the poetry of such great Azerbaijani poets as Nizami Ganjavi, Khagani Shirvani, Falaki Shirvani. Her poetry still possesses the beauty as it had 800 years ago. It is still appreciated and has more and more new admirers.

The scantiness of information about the biography of Mahsati gave birth to many legends and stories about her for many centuries. Many details of her life have been forgotten among these legends and stories.

Mahsati was born in 1113 in Ganja. She was not only a poetess but a connoisseur of music and a skilful chess player. She is known as a great creator of rubai in the Oriental literature, on the same level with Khayyam.

The husband of Mahsati Mehmed was also a poet. He wrote verses under the pen-name "Puri Khatib", "Ibn al Khatib".

Though the whole creative activity of Mahsati was closely connected with Ganja live, she visited the cities of Balkh and Marv. Mahsati became famous as a poetess during the reign of Sultan Mahammad and his son Mugisaddin Mahmud II. Afterwards during her visit to the city of Marv she was invited as a guest to the palace of Sultan Sanjar. One can find information about this fact in "Ilahiname" by Faridaddin Attar and in "Tazkiret ush-shuara" by Dovlat Shah Samargandi.

Some of Mahsati's verses were dedicated to Pure-Khatib. Their love adventure is described in Jovhari's work "Mahsati and Amir Ahmad". The manuscripts of this work are preserved in the Baku Institute of Manuscripts. In British Museum and in Jarullah library in Turkey.

In one of the rubai dedicated to Amir Ahmad Mahsati praises her own beauty and talent that brought fame to her:

*I am Mahsati, the beauty of all beauties
I am famous with my beauty in Khorasan and Iraq.*

Though sometimes Mahsati was invited to the palace of shah, she was known as a poetess of the people as it is seen in the ideas and themes, in the system of her poetic characters. The authors of the Middle Ages Shamsaddin Gays-al Razi, Hamdullah Gazvini, Amin Ahmad Razi highly appreciated the talent of Mahsati, they considered her as great master of rubai. Rubai is a popular poem of 4 lines. In the VIII-XX centuries many oriental poets wrote rubai on different themes. But the glory of being called the great creator of rubai belonged by right to Khayyam and Mahsati. Mahsati kept literary relations with some of her contemporaries. Some extracts of her correspondences in verse to Sabir Tirmizi reached us. Mahsati died at the end of the XII century and was buried in Ganja.

Being the first great poetess in the history of Azerbaijan literature Mahsati had also a great influence in the formation of the creative activity of such Azerbaijan poetesses of her time as Raziyye Ganjavi, Dokhtare Salar, Dokhtare Khatib.

The literary haretage of Mahsati is not known fully yet. Her autograph didn't reach us. Her verses are scattered in different manuscript collections, tazkiras and anthologies. At present only 300 rubai, some gitas and ghazals of Mahsati are known in the world of scholars. There is no doubt that all these verses are only a part of the whole poetical heritage of Mahsati who lived a long life and was always busy in writing rubai.

For many centuries the rubai by Mahsati were mixed with those of Khagani, Khayyam, Sanai, Kamaladdin Ismail and others. Either the rubai of the other poets were attributed to Mahsati or her verses were included in the divans of the other poets.

Mahsati was a poetess of love. One can feel a heart full of pure love, beauty in her poetry. The poetess calls her reader to enjoy life and the beauty of life. A man, his feelings, wishes good deeds found their reflection in her rubai. Ganja, the city of Moslem Renaissance, determined the personages of Mahsati's rubai. They were craftsmen, artisans and workers. Mahsati was the first poet who sings to burgers in the oriental literature.

There is a profound philosophic idea in Mahsati's rubai. Her views about man, his fortune and about her time turned into tender poetry. Mahsati is one of the messengers of freethinking in Oriental literature. In her rubai she raised the social problems, criticized injustice and vices of her time.

A great number of poems and plays were written about Mahsati by the Azerbaijani poets and writers.

Mahsati Museum was opened in her native city of Ganja. The Teachers Training College in Ganja is named after Mahsati. Chess Club in Baku is also named after the first famous chess player Mahsati. The poems by Mahsati are published in Azerbaijan periodically. The parents give name Mahsati to their daughters in honor of the great poetess.

Mahsati is a pen-name of the poetess. Her own name was Manija. The word "Mahsati" means "A big Mrs". The great poet Nizami Ganjavi who lived in the XII century, accentuated that the people loved and admired by the ever fresh poems by "The great Mrs." Mahsati. And this fact was proved for the centuries. The rubai by Mahsati reached the XXI century and many people are admired by them. The historical sources give the information that Mahsati was very beautiful and the poetess herself notes this fact in her rubai.

*I'm Mahsati, I am the queen of the beautiful women
Khorasan and Iraq are the slaves of my beauty.*

The sources of the middle ages give the information that Mahsati was a good musician, she played and sang the songs with her wonderful voice.

The beautiful and everyoung rubai by Mahsati like herself came to the meeting with the people who are admired by her poetry. Today, in the third Millenium the rubai by Mahsati fly all over the world as the songs.

The poems by Mahsati fly owing to the talented composer Rizvan Sadirkhanov. Strange as it seems, but it is the first time, when Mahsati's poems are turning into music in such a generous way. I believe, that a wonderful cycle of songs by Rizvan Sadirkhanov, will fly all over the world and reach the countless hearts of people, arousing love to Mahsati.

The people loved Mahsati yesterday, they love her today and this love will continue as long as the rubai by Mahsati live.

Rafael Huseynov

A

ZURÜCKKEHR VON SCHÖNER MEHSSETİ

serbaidschan ist ein Land der Alteingesessenen. Es gibt hierzulande viele Menschen, die über hundert Jahre alt sind. Aber unser Land habe sowie solche Töchter wie Mehsseti Gyandschewi, die etwa neun hundert Jahre alt sei. Das Leben von Mehsseti lebe in ihren Meisterstücken, ewigungen Rubai weiter. Mehsseti strahlt in einer Reihe mit Koryphaen des XII Jh. Aserbaidschanischen Gedichts wie Nisami Gyandschewi, Chagani Schirwani, Feleki Schirwani. Ihre reizvolle Gedichte seien sowie den heutigen Tag bei allen beliebt.

Es gibt zu wenige Auskünfte über Lebensweg der Dichterin vorhanden. Wahre Tatsachen ihrer Biographie seien unter Sagen über diese markante Dichterin verlorengegangen.

Mehsseti sei 1113 in Gyandscha geboren.

Ihr Ehemann Tadscheddin Amir Ahmed war auch Dichter und dichtete unter Deckname "Puri Chatib", "İbn el-Chatib". Eine Reihe von Gedichten Mehsseti waren genau Puri Chatib gewidmet worden. Ihre Liebesgeschichte war im Poem "Mehsseti und Amir Ahmed" von Gowheri geschildert. Exemplare dieses Werkes werden im Institut für Manuskripte zu Baku, im Britanniens Museum und in Dscharullah Bibliothek in der Türkei aufbewahrt. Falls dieses Werk in die verschiedenen Sprachen übersetzt werde, könne es neben anderen weltberühmten Liebesgeschichten weit und breit bekannt sein.

Obleich Mehssetis fast ganzes literarisches Schaffen mit Heimatstadt verbunden war, besuchte sie solche Staedte wie Balch, Merw, Nischapur.

Mehsseti war als hervorragende Dichterin während der Regierung von Sultan Mehemmed und seinem Sohn Mügisseddin II Mahmud berühmt und innerhalb ihrer Reise nach Merw wurde in den Hof von Sultan Ssendscher eingeladen worden. Darüber seien Auskünfte in "İtihadname" von Ferideddin Attar, in "Tezkiret üsch-schüera" von Döwletschah Ssamargandi zu finden.

Obschon Mehsseti ab und zu in den Hof eingeladen worden war, blieb sie nach ihrer Thematik und dem Gestaltensystem in den Gedichten echte Volksdichterin.

Solche Autoren des Mittelalters wie Schamseddin Geis er-Rasi, Hemdulla Qaswini, Amin Ahmed Rasi bewerteten dichterische Begabung von Mehsseti zu hoch und hielten sie für talentvolle Rubaidichterin. Rubai – Vierzeiler galt für ein populärstes Genre der östlichen Poesie und war weit und breit beliebt. Beginnend seit VIII Jh. werden überall erweiterte Thematik umfassende Rübai gedichtet. Es gebe zu wenige Dichter in Nah-und Mittelostenpoesie zu treffen, die binnen letzter 13 Jh. sich in dieser Richtung nicht geprüft haetten. Aber in diesem tiefen Rübaiozean wurde Ruhm und Ehre von markanten Verfassern der Vierzeiler den zwei Dichtern, und naemlich, Omar Khajjam und Mehsseti Gyandschewi zuteil geworden. Die beiden Autoren werden zu den Besten gezahlt.

Mehsseti stand mit vielen Zeitgenossen im literarischen Briefwechsel. Die Fragmente von ihrer Korrespondenz in Gedichten mit Adib Ssabir Tirmisi seien auf uns gekommen.

Mehsseti starb am Ende des XII Jh. und wurde in Gyandscha beerdigt.

Als erste hervorragende Dichterin in Geschichte der aserbaidschanischen Literatur bahnte Mehsseti für andere Dichterinnen ihrer Zeit wie Rasiya Gyandschewi, Doxtere Ssalar, Doxtere Chatib, Doxtere Ssati, Doxtere Hekim Gawe den Weg. Literarische Erbschaft von Mehsseti sei bis heutigem Tag noch nicht völlig bekannt. Ihre Werke sind in verschiedenen Manuskripten, Sammlungen, Tezkire zerstreut. Zur Zeit seien der Wissenschaft mehr als 300 Rübai, einige Kita und Gazel von Mehsseti bekannt. Selbstverständlich, es sei höchstwahrscheinlich ein winziger Teil der literarischen Erbschaft von Dichterin, die ein langes Leben gelebt und lebenslang geschaffen habe.

Nach und nach wurden Vierzeiler von Mehsseti mit Rübai von Khajjam, Chagani, Kemaleddin Ismayil und anderen Dichtern gemischt, oder den "Diwan"en einzelner Autoren aufgenommen.

Mehsseti war eine Liebesdichterin. In ihren liebesvollen Werken klopft ein zartes Herz. Mensch, seine Liebe, Gefühle, Wünsche, pure Taten fanden ihre Widerspiegelung in Rübai von Mehsseti. Ihr jeder Vierzeiler erinnert uns an lyrische Novelle.

Mehsseti lebte in Renaissancestadt Gyandscha. Ihre Helden sind Werktaetige und Handwerker. Sie besang Arbeit dieser einfachen Leute und trat als erste markante Bahnerin in Östlicher Literatur der Bürgerschaft auf.

In Mehssetis Rübai sei eigenartige Philosophie zu fühlen. Ihre Gedanken über Menschen, Schicksal, Zeit haben tiefen Sinn.

Mehsseti sei eine von den ersten Vertretern des freien Denkens. Sie beschrieb soziopolitische Probleme der Gesellschaft, geisselte Ungerechtigkeit, Scheinheiligkeit, Ungleichheit, Maengel ihrer Zeit.

Aserbaidschanische Dichter verfassten über Mehsseti zehnte Werkstücke, Poeme, Gedichte.

In Heimatstadt Mehssetis Gyandscha sei Museum der Dichterin gegründet, paedagogisches Technikum bei ihrem Namen genannt. Sowie Klub für junge Schachspieler zu Baku trage den Namen erster Schachspielerin Aserbaidschans Mehsseti.

In Aserbaidschan wurden Gedichte von Mehsseti vielmals herausgegeben.

Die Eltern geben ihren Töchtern den Namen Mehsseti zu Ehren eminenter Dichterin. Den heutigen Tag leben hunderte Maedchen mit Namen Mehsseti. Unter ihnen seien sowie Dichterinnen zu treffen.

Mehsseti war Deckname von hervorragender Dichterin. Ihr wahrer Name war Menidsche. Bedeutung des Wortes Mehsseti sei "Grosse Chanum", "Haupt der Herrinnen", "Haupt der Damen". Entgegennehmen und Anerkennung der Gedichte von "Grosser Chanum" war noch im XII Jh. seitens markanten Nisami Gyandschewi im Poem "Chosrow und Schirin" bestaetigt worden. Wie viele Folgerungen von Nisami sei auch dieser Schluss seit Jahrhunderten bewiesen worden. Rübai von Mehsseti seien bis XXI Jh. auf uns gekommen und werden von Millionen Lesern gelesen. Sie bezaubern tausende und aber tausende Menschen mit ihrer Tiefe, Zartheit.

Historische Quellen meldeten, dass Mehsseti dem Ausseren nach wunderschön war. Sowie in eigenen Vierzeilern unterstrich sie dies.

*Bin ich Mehsseti, Königin der Schönen,
Aus Chorasan bis Irak werde lobgepriesen.*

Die mittelalterlichen Quellen teilten mit, dass Mehsseti sowie gute Musikerin var. Sie spielte virtuos Ud, sang mit herrlicher Stimme Lieder.

Unverweikliche Schönheit von Mehsseti und ihre ewig junge Rübai seien uns zu Besuch. Vierzeiler von Mehsseti verwandeln sich in die reizenden Lieder und schweben mit schlagenden Flügeln in das dritte Jahrtausend.

Die Schwingen von Vierzeilern seien die Lieder, komponiert von talentvollem Komponisten Riswan Ssedirchanow. Es sei bewundernswert, aber zu Rübai von Mehsseti seien das erste Mal Lieder komponiert worden. Ich glaube daran, dass diese wertvolle Lieder von Land zu Lande schweben und Rübai von Mehsseti überall mit Liebe verbreiten werden. Es werde in unzaehligen Herzen Feuer für Mehsseti entflammen.

Mehsseti war gestern geliebt. Man hat sie gern auch heutzutage. Und diese Liebe werde wie ihre Vierzeiler langlebig sein.

Rafael Hüsseynw

LE NOUVEAU RETOUR DE LA BELLE MAHSATI

L'Azerbaïdjan est un pays de longévité. Le nombre des personnes ayant passé 100 ans n'est pas peu. Cependant, ce pays a des enfants comme Mahsati qui ont déjà neuf cent ans. La vie de Mahsati se poursuit dans ses souvenirs du métier, dans ses rubaïs. Mahsati brille comme une étoile parmi les géants de le poète azerbaïdjanaise du XII siècle comme Nizami Ganjavi, Khagani Chirvani, Falaki Chirvani et d'autres. Ses poètes conservent encore la fraîcheur qu'ils avaient huit cent ans avant. Ils sont aujourd'hui aimés et obtiennent de nouveaux amateurs.

Il y a peu d'informations sur la vie de la poétesse. Quelques vrais paragraphes de son auto-biographie parmi les légendes composées sur lui ont été oublié.

Mahsati est née à Ganja en 1113.

Le mari de Mahsati, Tajaddin Amir Ahmed était aussi un poète et écrivait des poèmes avec le pseudonyme littéraire "Puri-Khatib" et "Ibn al-Khatib". La plupart des poèmes de Mahsati étaient consacrée à Puri-Khatib. Les aventures de leur amour se reflétent dans l'oeuvre "Mahsati et Amir Ahmed" écrite par Jovhari. Les exemples de cette oeuvre sont conservés dans l'Institut des Manuscrits à Bakou, au Musée de Bretagne et dans la Librairie Carullah en Turquie. Bien que cette oeuvre a été publié en différentes langues, elle peut obtenir la célébrité comme les célèbres épopees d'amour.

On peut dire que, Mahsati ayant passé toute son activité créatrice liée à l'ambiance de Ganja, a visité des villes comme Bakou, Marv et Nichapour pendant différentes périodes. Pendant l'époque de Soultan Mouhammed et son fils II Mugisaddin Mahmoud, Mahsati a obtenu une célébrité comme une poétesse, plus tard elle a été invitée au palais de Soultan Sanjar lors de sa visite à Marv. Il y a des informations à ce propos dans "Ilahiname" de Faridaddin Attar et dans "Tazkirat uch-chuara" de Dovletchah Samargendi. Bien que Mahsati était de temps à autre invitée au palais, elle a été connue comme une poétesse et artiste du peuple montrée clairement par le système des personnages et la direction de sujet et d'idée de ses souvenirs poétiques. Les auteurs du Moyen-Âge tels que Chamsaddin Geys ar-Razi, Hamdulla Gazvini, Amin Ahmed Razi ont hautement évalué la capacité de poète de Mahsati et l'ont considéré comme une célèbre écrivaine de rubaï. Rubai a été toujours aimé comme un des célèbres genres du poète oriental. Rubai qui couvre les sujets les plus vifs s'est écrit depuis VIII siècle jusqu'à présent et au cours de 13 derniers siècles il y a très peu de poètes qui n'ont pas écrit des rubaïs au Proche-Orient. Cependant seulement deux poètes ont obtenu les plus grandes célébrités dans ce domaine, ils ont été considérés les célèbres maîtres de rubaï. Ce sont Omar Khayyam et Mahsati Ganjavi. Mahsati avait des relations avec beaucoup de ses contemporains et quelques parties de sa correspondance avec Adib Sabir Tirmizi se sont arrivées jusqu'à nos jours. Mahsati est décédée à la fin du XII siècle et est enterrée à Ganja. Mahsati qui était la première plus grande poétesse dans l'histoire de la littérature azerbaïdjanaise, a été l'un des principaux auteurs pour la formation des poètes comme Raziyya Ganjavi, Dokhtara-Salar, Dokhtara-Khatib, Dokhtara-Sati, Dokhtara-Hakim Gave et d'autres.

L'héritage de Mahsati n'est pas encore totalement connu. Son autographe n'est pas parvenu à notre époque. Ses poèmes sont diffusés sur les pages de ses différents manuscrits, son anthologie et ses collections de poèmes. Aujourd'hui plus de 300 rubaïs, quelques gazelles de Mahsati sont connus par la science. Evidemment, ceci est une petite partie de l'héritage poétique de Mahsati qui a vécu une longue vie et consacré toute sa vie à écrire.

Au cours des années, les rubaïs des poètes tels que Khayyam, Khagani, Kamaladdin Ismail et d'autres se sont mélangés aux rubaïs de Mahsati ou bien les poèmes de Mahsati sont entrés dans les "Divan"s des autres poètes.

Mahsati était la poétesse d'amour. Un cœur avec plein d'amour pur bat dans ses rubaïs. La poétesse fait appel à ses lecteurs de goûter les beautés de la vie, du monde. L'homme, son amour, ses sentiments, ses désirs, ses pures attitudes se reflètent dans les rubaïs qui ressemblent à des nouvelles lyriques.

Les héros de la grande chaîne de rubaïs de Mahsati qui est l'habitant de Ganja, ville de la renaissance sont les personnes ayant différents métiers. Mahsati qui a écrit avec un grand amour le travail de ces ordinaires personnes vit dans notre histoire de parole comme une des brillantes chanteuses de la littérature de métiers. Il y a une spécifique influence philosophique dans les rubaïs de Mahsati. Les pensées de la poétesse sur l'homme, le destin de l'homme et le temps se sont transformées en vers tendres. Mahsati est l'une des délégués de l'indépendance dans la littérature orientale. Dans ses rubaïs, elle a décrit les soucis socio-politiques de son époque, critiqué l'injustice, l'hypocrisie, l'inégalité et les défauts de l'époque.

Les poètes azerbaïdjanais ont composé des dizaines de poèmes, écrit des poèmes et des pièces sur Mahsati.

Le Musée Mahsati a été créé à Ganja, dans la patrie de la poétesse. Le collège technique pédagogique de la ville a reçu son nom. Le club des jeunes joueurs d'échec à Bakou porte le nom de Mahsati, première célèbre joueuse d'échec de l'Azerbaïdjan. Les poèmes de Mahsati sont publiés à maintes reprises.

Les parents donnent le nom Mahsati à leur fille en tant que honneur au souvenir de Mahsati. Actuellement il existe des centaines de filles nommées Mahsati et parmi elles, il y a suffisamment des poétesses.

Mahsati est le pseudonyme littéraire de la poétesse. Son vrai nom était Manica. La définition du nom "Mahsati" est "Grande dame", "Dame de toutes les dames". Même au XII siècle, le grand Nizami Ganjavi confirmait dans "Khosrov et Chirin" comment les poèmes de la Grande dame Mahsati, de la Dame de toutes les dames étaient reçus avec un grand amour et charme. Comme tous ses autres résultats, les siècles passés ont confirmé que cette observation de Nizami se basait aussi sur des réalités indéniables. Les rubaïs de Mahsati sont parvenus jusqu'à XXI siècle et charme aujourd'hui des millions de personnes. Les sources historiques écrivent sur la beauté de Mahsati. La poétesse remarque cela dans ses rubaïs:

*Je suis Mahsati, princesse de la beauté
Laudatrice de la beauté de Khorasan et Irak.*

Les sources du Moyen Âge indiquent que Mahsati était une bonne chanteuse, qu'elle jouait très bien à l'instrument oud et chantait avec une voix charmante.

Les rubaïs de la belle Mahsati qui ne vieillisse pas arrivent à un nouveau rencontre avec les amateurs du métier. Les rubaïs de Mahsati se transforment aujourd'hui, en troisième millénaire, en une chaîne de chanson et ouvre de nouveau les ailes pour se promener dans le monde.

C'est le célèbre compositeur Rizvan Sadirkhanov qui donne des ailes aux poèmes de Mahsati. Le fait que c'est la première fois qu'on compose des chansons aux poèmes de Mahsati est étonnant. Je suis sûr que cette précieuse chaîne de chansons composés par Rizvan aux rubaïs de Mahsati ira d'un pays à un autre, transmettra l'amour de Mahsati à des coeurs incomptables et réveillera de nouveaux amours à Mahsati dans des incomptables coeurs. Mahsati était aimée hier, elle est aimée aujourd'hui et cet amour sera longue comme la vie des rubaïs de Mahsati...

Raphaël Husseynov

Məhsəti Gəncəvi rübaileri

Rafael Hüseynovun

farscadan

tərcümələrində

Rizvan Sədirxanovun

bəstələrində

*Hicrinlə çəkdiyim qəmlərdən dünən
Dost kimi ağladı halıma düşmən.
Eşqindən o qədər nalə çəkdim ki,
Şam da əhvalıma yandı ürəkdən.*

*Eşqinlə sərgərdan gəzmək gərəkdir,
Gözlərdən qanlı yaş süzmək gərəkdir.
Zülfünə xidmətdə daraqlar kimi
Hər telin boyunca üzmək gərəkdir.*

*O ay camalına vurulummu mən?
Ya coşum o qara telin eşqindən?
Başdan ayağadək gözəldir, gözəl!
Heyranam! Bu yarın nəyin sevəsən?*

*And olsun günəşə – yəni ruyinə!
And içirəm müşkə – yəni tuyinə!
Yaş tökərəm hər gün dağılmış gəlbin
Əzəl məskəninə – yəni kuyinə!*

Hicrinlə...

Mus: Rizvan Sədirxanov
Söz: Məhsəti Gəncəvi

The musical score consists of four systems of music. System 1 (measures 1-5) starts with a piano introduction in 4/4 time, followed by a vocal entry. System 2 (measures 6-10) continues the piano part. System 3 (measures 11-15) shows the piano providing harmonic support. System 4 (measures 16-19) includes lyrics in the vocal line: "Hic - rin - lə çək-di-yim qəm-lər-dən dü - nən". The piano accompaniment features eighth-note chords throughout.

1 Canto
Piano *mf*

6 Canto
Piano

10 Canto
Piano

13 Canto
Piano

Hic - rin - lə çək-di-yim qəm-lər-dən dü - nən

2

16

Canto

Dost ki - mi ağ-la-dı ha-li-ma düş-mən. Eş - qım - dən o qə-dər

Piano

19

Canto

na - la çak- dim ki, Şam da eh-va - li- ma yan-di ü- rek - dən.

Piano

22

Canto

Piano

25

Canto

Piano

3

27

Canto

Piano

30

Canto

Eş - qin - lə sər-gər-dan   gəz-mək gə- rək - dir

Piano

33

Canto

Göz - lər - dən qan-li yaş -   süz-mək gə- rək - dir   Zül - fü - nə xid-mət-de

Piano

36

Canto

da - raq - lar ki - mi   Hər te - lin bo - yun - ca   üz - mək   gə - rək - dir.

Piano

4 39

Canto

Piano

Measure 39: Canto (rest), Piano (eighth-note chords). Measure 40: Canto (rest), Piano (eighth-note chords with grace notes). Measure 41: Canto (rest), Piano (sixteenth-note chords).

42

Canto

Piano

Measure 42: Canto (rest), Piano (eighth-note chords). Measure 43: Canto (rest), Piano (eighth-note chords with grace notes). Measure 44: Canto (rest), Piano (sixteenth-note chords).

45

Canto

Piano

Measure 45: Canto (rest), Piano (eighth-note chords). Measure 46: Canto (rest), Piano (eighth-note chords with grace notes). Measure 47: Canto (rest), Piano (sixteenth-note chords).

49

Canto

Piano

Measure 49: Canto (beginning of vocal line: "Hic - rin - le çek - di - yim"), Piano (eighth-note chords). Measure 50: Canto (continuation of vocal line: "qəm-lər-dən dü - nən" and "Dost ki - mi ağı - la - di"), Piano (eighth-note chords). Measure 51: Canto (rest), Piano (eighth-note chords).

52

Canto

ha-li-ma düş-mən   Eş - qin - dən o qə-dər   na - lə çək- dim ki

Piano

55

Canto

Şam da eh-va-li- ma yan-di   ü- rək - dən. o

Piano

58

Canto

ay ca ma - li - na vu ru - lum mu mən   Ya co şum o qa ra te lin

Piano

61

Canto

eş - qin - dən   Baş - dan a ya - ga - dək   ³ gö - zəl - dir   gö - zəl Hey -

Piano

6

64

Canto

ra-nam! Bu_ya - rin nə - yin se və sən And ol-sun gü - nə - şə yə-ni

Piano

67

Canto

ru-yi-nə! And i - ci - rəm müş - kə yə-ni mu - yi nə! Yaş

Piano

70

Canto

tö - kə - rəm hər gün da - gıl - müş qəl - bin θ - zəlməs - kə - ni - nə yə

Piano

73

Canto

ni ku - yi - nə! Yə - ni ru - yi - nə! Yə - ni mu - yi - nə!

Piano

76

Canto

Yə - ni__ ku-yi-nə!

Piano

Yə - ni__ mu-yi-ne!

A

7

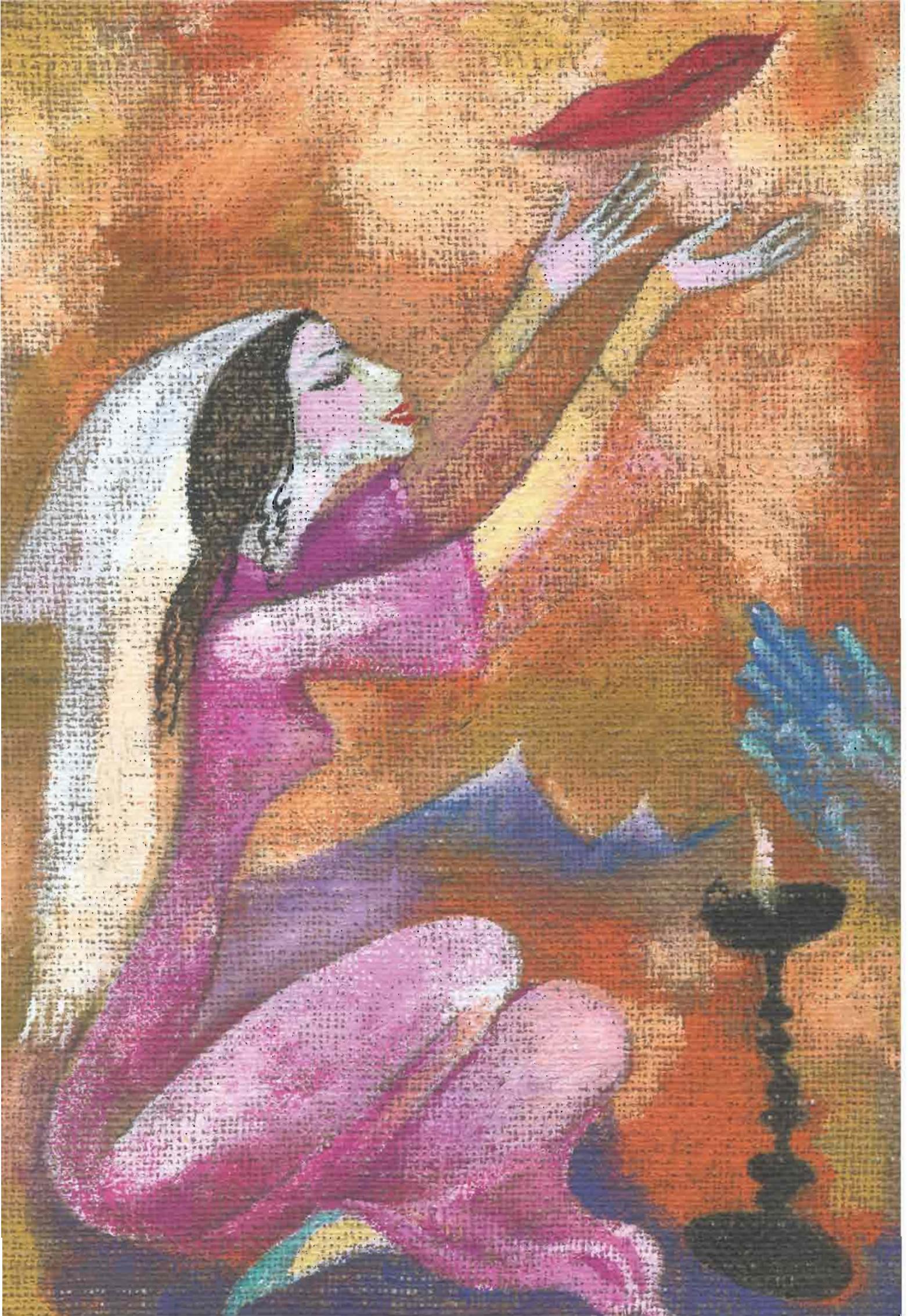
79

Canto

Piano

8

*Məhsətiyəm, oldum gözəllərə tağ,
Hüsnümü vəsf edir Xorasan, İraq.
Gəncə xətibinin oğlu, qiyma ki,
Yandırsın beləcə könlümü fəraq.*

*Dedim: Ləbim bircə busənə mehman.
Dedi: "Bir öpüşçün can dilərəm, can!"
Ağıl gəlib mənə ağıl öyrətdi,
Dedi: "Çox ucuzdur, nə dayanmışan?!"*

*Xoşbəxt ruzigarım əlimdən getdi,
Çünki zülfə-yarım əlimdən getdi.
Ələ xına yaxdım yarımdan ötriü,
Uyudum, nigarım əlimdən getdi.*

*Xasiyyətin qışdır, camalın bahar,
Özgələrçün meysən, bizimçün xumar.
Dönük baxtimızın işləridir bu,
Yoxsa ki olmazdın bunca sitəmkar.*

*Yüz canım olsaydı, sevgilim, inan,
Hamisin tək sənə edərdim qurban.
Sordun: "Hicrə könlün dözərmi?" Dedim:
Ürəyim olsaydı, nədir ki hicran!*

Məhsətiyəm...

♩=80

Mus: Rizvan Sədirxanov
Söz: Məhsəti Gəncəvi

Canto

Piano

f

5

Canto

Piano

3

9

Canto

Piano

3

12

Canto

Piano

Məhsətiyəm, ol-dum gö-zəl - lə-rə tağ,

mf

2 15

Canto

Hüs - nü-mü vəsfe-dir Xo-ra-san İ-raq _____ Gən-cə xə-ti - bi-nin

Piano

18

Canto

oğ-lu quy - ma ki, Yan-dır-sın be - la - cə kön-lü - mü fə - raq -

Piano

21

Canto

De - dim!"Lə - bim bir - cə bu - sə - nə meh - man". De - di:"Bir ö - püş - çün

Piano

24

Canto

can di - lə-rəm can!" A - ġıl gə - lib mə - nə a - ġıl öy - rət - di,

Piano

27

Canto

De - di!"Çox u - cuz - dur,
nə da - yan - mi - san!"

Piano

30

29

Canto

Məh-sə - ti - yəm, gö - zəl - la - rə ol-dum tağ,

Piano

31

31

Canto

Hüs-nü mü vəsf e-dir Xo-ra- san, ī-raq.

Piano

33

33

Canto

Gən - cə xə - ti - bi-nin og - lu qiy - ma ki Yan - dir -

Piano

36

4

35

Canto

sin be - la - ce kön - lü - mü fe - raq. Xoş -

Piano

37

Canto

bəxt ru - zi-ga - rum ə- lim - dən get - di,

Piano

39

Canto

Cün - ki zül - fi - ya - rum ə - lim - dən get - di,

Piano

41

Canto

Ə - lə xi-na yax - dim ya-rum-dən öt - rü,

43

Canto

U - yu - dum ni-ga - rim _____ ə-lim-dən get - di.

Piano

45

Canto

ə-lim - dən get - di.

Piano

47

Canto

ə-lim - dən get - di.

Piano

49

Canto

Piano

6 51

Canto

This musical score page shows measures 51 through 54. The Canto part consists of two staves of five-line music. The first staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The second staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The piano part consists of two staves: treble and bass. The treble staff has a continuous eighth-note pattern. The bass staff has a continuous sixteenth-note pattern. A bracket labeled '3' indicates a three-measure repeat. Measures 51 and 52 are identical.

53

Canto

This musical score page shows measures 53 through 56. The Canto part consists of two staves of five-line music. The first staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The second staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The piano part consists of two staves: treble and bass. The treble staff has a continuous eighth-note pattern. The bass staff has a continuous sixteenth-note pattern. Measures 53 and 54 are identical.

55

Canto

This musical score page shows measures 55 through 58. The Canto part consists of two staves of five-line music. The first staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The second staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The piano part consists of two staves: treble and bass. The treble staff has a continuous eighth-note pattern. The bass staff has a continuous sixteenth-note pattern. A bracket labeled '3' indicates a three-measure repeat. Measures 55 and 56 are identical.

57

Canto

This musical score page shows measures 57 through 60. The Canto part consists of two staves of five-line music. The first staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The second staff begins with a note, followed by a rest, then a melodic line. The piano part consists of two staves: treble and bass. The treble staff has a continuous eighth-note pattern. The bass staff has a continuous sixteenth-note pattern. Measures 57 and 58 are identical.

7

59

Canto

Piano

61

Canto

Piano

63

Canto

Piano

65

Canto

Xa-siy - yo-tin qış - dir ca-ma - lin ba - har.

Piano

68

Canto

Öz-gə - lər - çün mey - sən, bi-zim çün xu-mar Dö- nuk bəx - tı - mi zin

Piano

ış - le - ri-dir bu___ yox-sa ki ol - maz - din bun-ca si-təm - kar.

71

Canto

Xa-siy - ya-tin qış - dir, ca-ma - lin ba - har, Öz-gə - lər - çün mey - sən,

Piano

bi - zim - çün ba - har. Yüz ca - num ol - say - di,___

74

Canto

bi - zim - çün ba - har. Yüz ca - num ol - say - di,___

Piano

bi - zim - çün ba - har. Yüz ca - num ol - say - di,___

77

Canto

bi - zim - çün ba - har. Yüz ca - num ol - say - di,___

Piano

bi - zim - çün ba - har. Yüz ca - num ol - say - di,___

80

Canto

sev - gi - lim i - nan,

Piano

82

Canto

Ha - mi - sin tek se - ne

Piano

84

Canto

e - dər - dim qyr - ban.

Piano

86

Canto

Sor - dum:"Hic - ran_ kön - lün_ dö - zər - mi?"De - din;

Piano

10

88

Canto

Piano

90

Canto

Piano

92

Canto

Piano

94

Canto

Piano

96

Canto

sev - gi - lim i - nan,

Piano

11

98

Canto

Ha - mi - sin tek se - ne

Piano

8

100

Canto

e - dər - dim qur - ban!

Piano

8

102

Canto

- - -

Piano

f

#

12

105

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part is silent. The Piano part consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff has a continuous eighth-note pattern. The bass staff has a continuous sixteenth-note pattern.

108

rit.

Canto

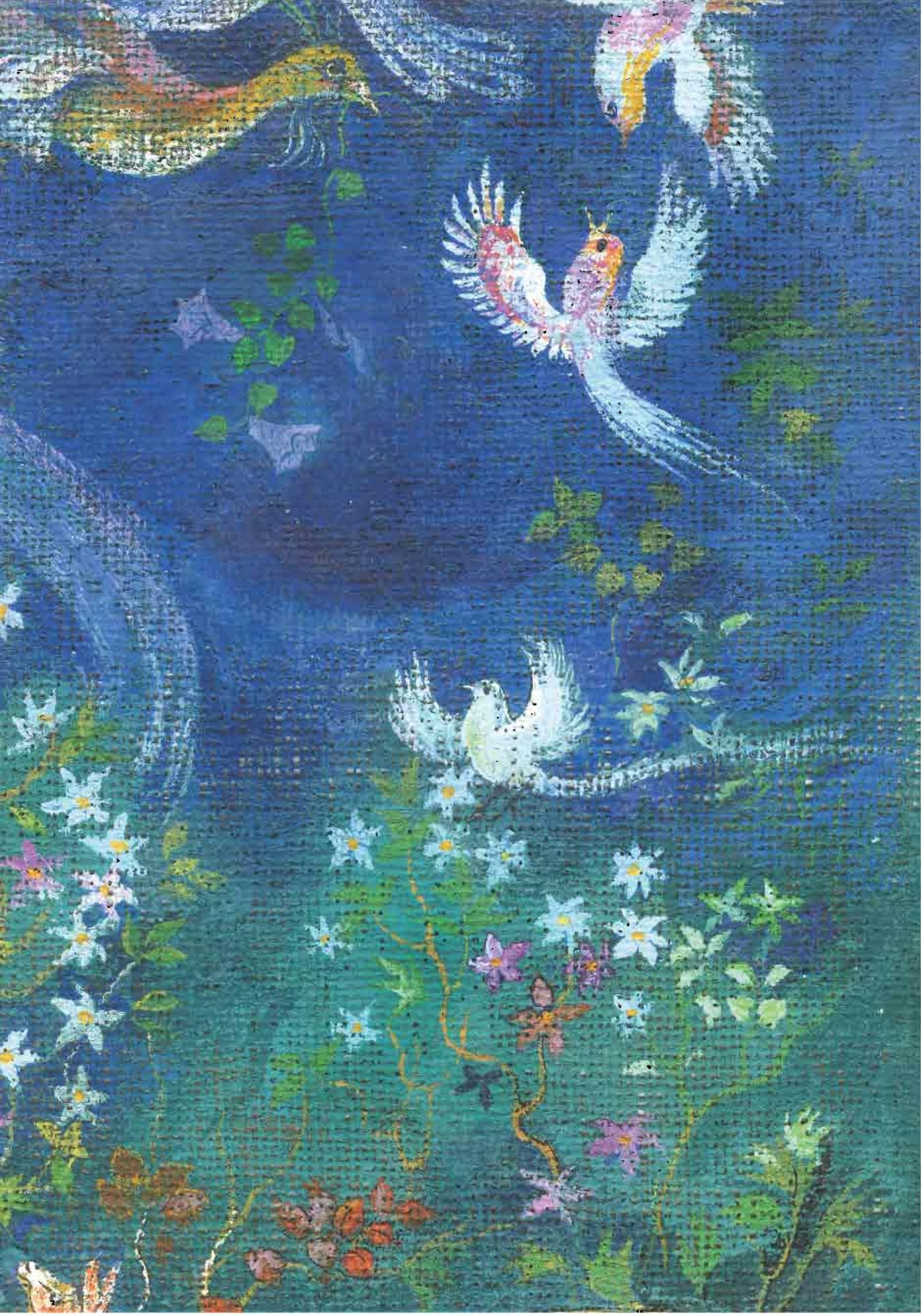
Musical score for Canto and Piano. The Canto part consists of a treble clef staff with a single eighth note at the beginning followed by a fermata. The piano part consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff has a sixteenth-note pattern starting with a sharp. The bass staff has a sixteenth-note pattern.

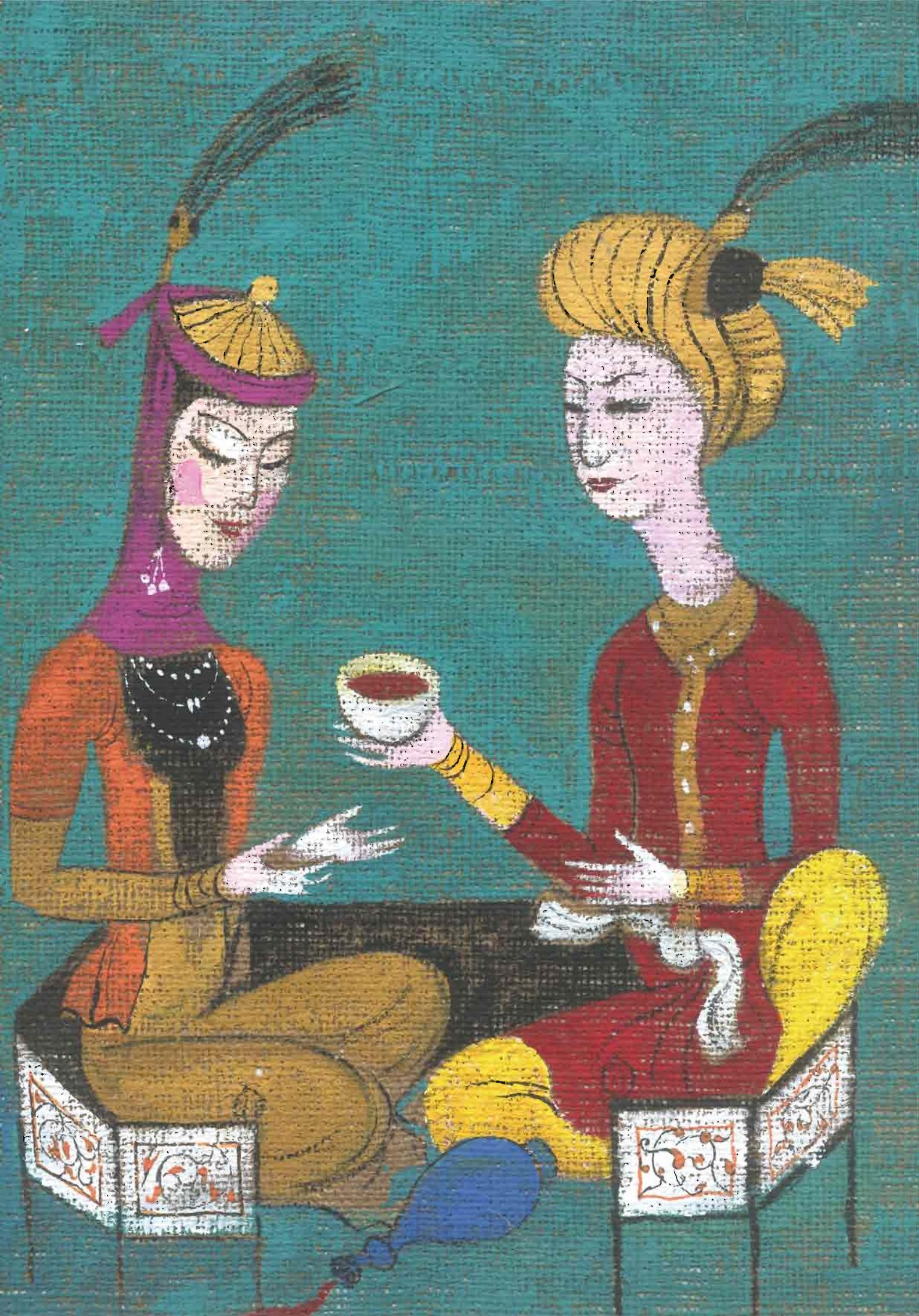
rit.

110

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part is silent. The Piano part consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff has a sustained eighth note. The bass staff has a sustained eighth note. Dynamics include a forte dynamic (f) and a crescendo dynamic (g).

*Həmdəm olduğumuz gecələr getdi,
Gözümdən sapdiyim dürr-gövhər getdi,
Könlümün aramı, can munisimdin,
Getdin, hər şey sənlə bərabər getdi.*

*Qəminlə hər gecə bir qubar gördüm,
Yuxusuz gözləri hey ağlar gördüm.
Nərgiz gözlərintək uyusam bir az,
Zülfündən pərişan yuxular gördüm.*

*And olsun günəşə – yəni ruyinə!
And içirəm müşkə – yəni tuyinə!
Yaş tökərəm hər gün dağılmış gəlbin
Əzəl məskəninə – yəni kuyinə!*

Həmdəm olduğumuz...

=80

Mus.: Rizvan Sədirxanov
Söz.: Məhsəti Gəncəvi

Canto

Piano

mf

3

Canto

Piano

f

6

Canto

Piano

9

Canto

Piano

3

2

12

Canto

Hem-dəm ol-du-ğu- muz_ ge-ca-

15

Canto

lor get-di, Gö-züm-dən sək-di_ där, göv-hər get-di. Kon-lü-

18

Canto

mün a-ra-mi, can mu-ni - sim-din, Get-di hər şey, sən-lə bə-ra -

21

Canto

bər get-di. Qə-min-lə hər ge-co bir qü-bar gör-düm, Yu-

24

Canto

xu-suz göz-lə-ri   hey ağ-lar   gör-düm   Nər-giz göz-lərin tək   u-yu

Piano

27

Canto

san   bir az,   Zül-fün - dən pə-ri-san   yu-xu - lar gör - düm. And

Piano

30

Canto

ol - sun_ gü-nə - şə,   yə - ni ru - yi - nə! And

Piano

32

Canto

i - ci - rəm müş - kə,   yə - ni mu - yi - nə!

Piano

4 34

Canto

Yas tö - kə - rəm hər gün _____ da - ǵıl - mış - qəl - bin,

Piano

3

36

Canto

θ - zəl məs - kə - ni - nə

Piano

3

38

Canto

yə - ni ku - yi - nə!

Piano

3

40

Canto

Yə - ni ru - yi - nə!

Piano

3

42

Canto

Yø - ni mu - yi- nø!

Piano

5

44

Canto

Yø - ni ku - yi- nø!

Piano

f

47

Canto

Piano

ff

50

Canto

Piano

3

5

53

Canto

Canto

Hem-dem ol-du-gu muz ge-co-

56

Canto

Canto

ler get-di, Gö-züm-dən sək di där,göv-hər get-di. Kən-lü-

59

Canto

Canto

mün a - ra mi, can mu - ni - sim-din, Get - di hər şey, sən - lə bə-ra -

62

Canto

Canto

bor get di., Qə-min-lə hər ge-co bir qü - bar gör-düm, Yu

65

Canto

xu-suz göz-lə-ri   hey ağ - lar   gör dum   Nər-giz göz-lə-rin tək   u-yu-

Piano

68

Canto

san   bir az,   Zül-fün - dən pə - ri şan   yu-xu - lar   gör dum. And

Piano

71

Canto

ol - sun gü - nə - şo,   yə - ni ru - yi - nə! And

Piano

73

Canto

i - ci - rəm müş kə,   yə - ni mu - yi - nə!

Piano

8

75

Canto

Yaş tö-kə-rəm hər gün_ da - ġıl mış_ qəl - bin, Θ-zəl məs-kə-ni- nə

Piano

78

Canto

yə - ni__ ku - yi- nə!

Piano

80

Canto

Yə - ni__ ru - yi- nə!

Piano

82

Canto

Yə - ni__ mu - yi- nə!

Piano

84

Canto

Yé - ni - ku - yi- ne!

9

Piano

86

Canto

Piano

88

Canto

Piano

91

Canto

Piano

10

94

Canto

Canto

97

Piano

Canto

99

Piano

*Mələklər çöhrəni görsə pərt olur,
Günəşə üzündən bəxş olunub nur.
Ruyindən uzaqda vüsal arzusu
Bu gün bizi gözü yaşlı qoyubdur.*

*Baxtımi bəd yazdı eşqin dəftəri,
Ümidimi kəsdi sevgi xəncəri.
Məhəbbət badəsi içərəm dedim,
Öldüm, tapılmadı sevda gövhəri.*

Malaklar...

Mus.: Rizvan Sədirxanov
Söz.: Məhsəti Gəncəvi

Mus.: Rizvan Sədirxanov
Söz.: Məhsəti Gəncəvi

Canto

Piano

Canto

Piano

Canto

Piano

Canto

Piano

Canto

Piano

Mə-lək - lar çöh-rə - ni gör-sə pərət o - lur,
Gü-ne-

2

13

Canto

Piano

şə ü-zün-dən bəxş o-lu- nu-nur. Ru-yin- dən u-zaq-da vü-sal ar-zu -

Musical score for 'Bir Yağmur Yağdı' (Song 16). The vocal part (Canto) starts with a sustained note followed by eighth-note patterns. The piano part features eighth-note chords. The lyrics 'su, Bugün bi - zi gö-zü yaş - li qo - yub' are written below the vocal line.

19

Canto

dur. Bəx-ti - mi bəd yaz-di eş - qı-min dəf - tə - ri, Ü-mi-di-

Piano

A musical score page featuring a vocal part (Canto) and a piano part. The vocal part has two staves of music with lyrics: "mikəs-di sev - gi-min xən-cə - ri." and "Mə-həb - bət ba - də-si i - çə - rəm -". The piano part is indicated by a brace and includes a harmonic progression with sustained notes and chords.

25

Canto

— de - di, — Öl - düm, ta - pil - ma - di sev - da göv - hœ - ri. Öl -

Piano

28

Canto

düm ta - pil - ma - di ————— sev - da göv - hœ - ri. —————

Piano

31

Canto

—

Piano

f

34

Canto

—

Piano

4

37

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part is silent (rests) from measure 37 to 39. The Piano part consists of eighth-note chords in the treble and bass staves.

40

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part is silent (rests) from measure 40 to 42. The Piano part features eighth-note chords in the treble and bass staves.

43

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part is silent (rests) from measure 43 to 45. The Piano part consists of eighth-note chords in the treble and bass staves.

46

Canto

Musical score for Canto and Piano. The Canto part begins singing in measure 46. The lyrics are: "Mə-lék - ler şöh-rə - ni gör - sə þar - o -". The piano accompaniment consists of eighth-note chords in the treble and bass staves. A dynamic marking "mf" is present in the piano part at the end of the measure.

49

Canto

lur
Gü-nə - şə ü - zün - dən bəxş o - lu - nub

Piano

51

Canto

nur.
Ru-yin - dən u-zaq-da vü-sal ar - zu - su,

Piano

54

Canto

Bu gün bi - zi gö - zü yaş - li qo-yub - dur.

Piano

56

Canto

Bu gün bi - zi gö - zü yaş - li, gö - zü yaş - li qo - yub - dur.

Piano

6

59

Canto

gö-zü yaş - li   gö-zü yaş - li   qo - yub - dur.   Gö - zü yaş - li

Piano

62

Canto

qo-yub - dur   qo-yub - dur.   Gö - zü yaş - li   qo - yub -

Piano

65

Canto

dur!   Gö - zü yaş - li   qo - yub - dur!

Piano

68

Canto

-      -   -

Piano

71

Canto

Piano

7

74

Canto

Piano

7

77

Canto

Piano

7

80

Canto

Piano

80

83

Canto

Piano

3

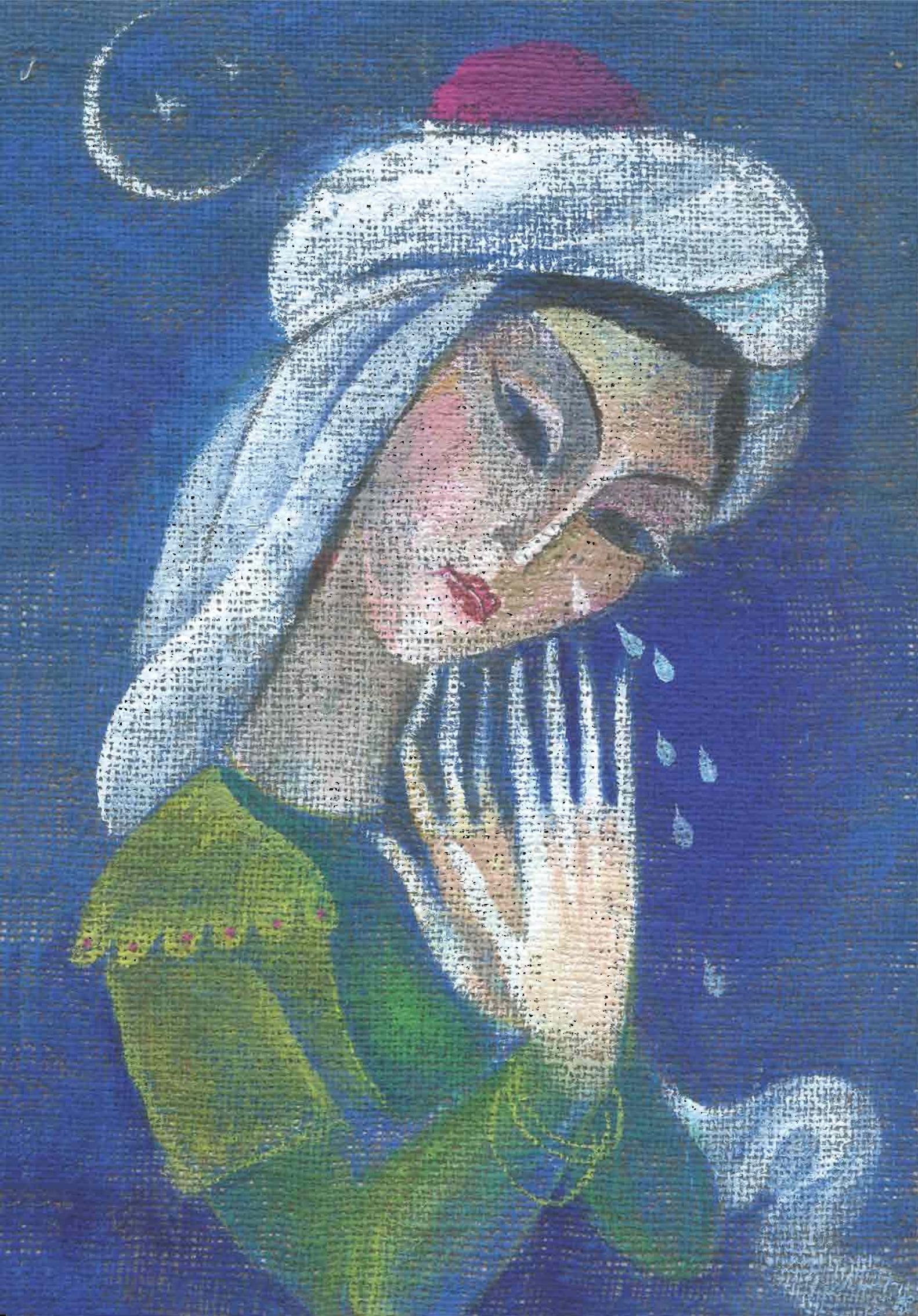
3

85

Canto

Piano

*O ay camalına vurulummu mən?
Ya coşum o qara telin eşqindən?
Başdan ayağadək gözəldir, gözəl!
Heyranam! Bu yarın nəyin sevəsən?*

*And olsun günəşə – yəni ruyinə!
And içirəm müşkə – yəni tuyinə!
Yaş tökərəm hər gün dağılmış gəlbin
Əzəl məskəninə – yəni kuyinə!*

O Ay camalina...

$\text{♩} = 80$

Mus.: Rizvan Sədirxanov
Söz.: Məhsəti Gəncəvi

The musical score consists of four systems of music. System 1 (measures 1-3) shows the piano providing a rhythmic foundation with eighth-note chords and the canto part silent. System 2 (measures 4-6) introduces the canto's melody with eighth-note patterns over a piano accompaniment featuring sixteenth-note chords. System 3 (measures 7-9) continues this pattern with more complex piano chords and sustained notes. System 4 (measures 10-12) concludes the piece with a melodic line from the canto and a harmonic base from the piano.

Canto

Piano

4

Canto

Piano

7

Canto

Piano

10

Canto

Piano

2 13

Canto

O Ay ca-ma-li-na vu-ru - lum-mu mən? Ya

Piano

13

17

Canto

co- şum o qa-ra te-lin eş-qin-dən? Baş- dan a-ya-ğä-dək gö-

Piano

17

20

Canto

zəl - dir_ gö-zəl! Hey - ra - nam! Bu ya-nın nə - yin se-və - sən! And

Piano

20

23

Canto

ol - sun_ gü-nə-şə yə - ni ru - yi - nə! And i - çi - rəm müş - ka

Piano

23

26

Canto

yə - ni mu - yi - nə!   Yaş tö - kə - rəm hər_ gün_____ da - ğıl - miş_ qəl - bin,

Piano

29

Canto

θ - zəl məs - kə - ni - nə_____ yə - ni ku - yi - nə!   Yə - ni ru - yi - nə!

Piano

32

Canto

Yə - ni mu - yi - nə!   Yə - ni ku - yi - nə!   Yə - ni ru - yi - nə!

Piano

35

Canto

Piano

f

Canto

Canto

Canto

Canto

50

Canto

es-qin-dən? Baş-dan a-ya-ğā-dək gö-zəl-dir gö-zəl! Hey

Piano

53

Canto

ra nam! Bu ya-rın nə yin se-və-sən! And ol sun gü-nə-şə

Piano

56

Canto

yə-ni ru-yi-nə! And i-çi-rəm müş kə yə-ni mu-yi-nə!

Piano

59

Canto

Yaş tö-kə-rəm hər-gün da-ğıl-mış-qəl-bin, Θ-zəl məs-kə-ni nə

Piano

62

Canto

yə - ni__ku - yi-nə!
Yə - ni__ru - yi-nə!
Yə - ni__mu - yi-nə!

Piano

65

Canto

yə - ni__ku - yi-nə!
Yə - ni__ru - yi-nə!
Yə - ni ru - yi-

Piano

68

Canto

nə!

Piano

Kitab Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının
Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan
Ədəbiyyatı Muzeyində hazırlanmışdır

Kompüter dizayni: Kəbirə Həşimova
Korrektor: Kəmalə Cəfərli

Rəsmənlərin müəllifi:

Stanislav Şatikov, Azərbaycan Respublikasının əməkdar rəssamı

www.eastwest.az
www.fb.com/eastwest.az

Çapçı imzalanmışdır: 30.04.2013. Format 60x90 1/8. Ofset çapı.
Fiziki çap vərəqə 9. Sifariş 13089. Tiraj 500

"Şərqi-Qərbi" Nəşriyyat Evinin mətbəəsində çap olunmuşdur.
AZ1123, Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17
Tel.: (+99412) 374 83 43, Faks: (+99412) 370 18 49

Nəşriyyat Evinin bütün kitablarının toplusu:
<http://www.eastwest.az/az/books/> ünvanda